

Handläggningen av ett beslag vid Polismyndigheten i Skåne, polis- område Nordvästra Skåne, och arbetssituationen vid godsensheten i Helsingborg

---

Anmälan

AA framförde i en anmälan, som kom in till JO den 28 mars 2006, klagomål mot Polismyndigheten i Skåne och åklagare vid Åklagarmyndigheten. Av anmälan och till anmälan fogade handlingar framgick bl.a. att AA var missnöjd med att åtal inte hade väckts i ett ärende och med att han hade lämnat in ett ”tekniskt bevis”, ett kassetband, till polisen för utredning men att bandet, trots flera förfrågningar, ännu inte hade återlämnats. Enligt en notering på ett beslagsprotokoll ställd till ”BB” (inspektören BB) hade AA begärt att få besked om var och när han kunde hämta bandet.

Utredning

Handlingar i Åklagarmyndighetens ärende dnr ÅM 2005/5299 m.fl., åklagarkammarens i Helsingborg ärende dnr 304A-3481-05 och polismyndighetens ärende K19490-05 inforrades och granskades. Muntliga upplysningar inhämtades från inspektören CC vid godsensheten, närpolisområde Helsingborg.

Genom utredningen kom i huvudsak fram följande. I ett kriminalärende om falsk tillvitelse och falskt larm togs den 16 maj 2005 ett band till en telefonsvarare i beslag. Bandet tillhörde målsäganden AA. Den 12 juli 2005 beslutade åklagaren att inte väcka åtal i ärendet. AA har därefter, utan framgång, begärt omprövning av åtalsbeslutet vid ett par tillfällen. Den 12 juli 2005 hävde åklagaren beslaget av kassetbandet och beslutade att det skulle återlämnas till AA – I april 2006 upplyste CC att åklagarens beslut kom in till godsensheten i juli 2005 men att bandet ännu inte hade återlämnats. De hade dock inte fått någon begäran från ägaren om utlämnande (efter JO:s kontakt med godsensheten skickades kassetbandet med rekommenderad post till AA).

Vidare lämnade CC upplysningar om arbetssituationen vid den aktuella godsensheten enligt följande. På grund av hög arbetsbelastning blir vissa ärenden liggande. Om någon, till vilken gods får lämnas ut, kontaktar enheten och begär att få hämta godset brukar det lämnas ut omgående. När ärenden kommer in till

enheten vidtas åtgärder i de allra mest brådsakande fallen, t.ex. om färskvaror skall återlämnas till en målsägande. Andra ärenden sätts in i balanspärmar i väntan på åtgärd. Det finns inte något särskilt system för nedarbetning av balanserna, som att t.ex. handlägga de äldsta först. Istället går man då och då igenom pärmarna och tar hand om de ärenden som bedöms vara mest angelägna. Det ligger f.n. cirka 1 000 ärenden med hävda beslag i balans från åren 2004, 2005 och 2006. I vissa fall avser hävningarna gods som skall förverkas. I uppskattningsvis 700-800 ärenden är det fråga om gods som skall lämnas till någon person. Den åtgärd som man skall vidta i sistnämnda ärenden är att ringa eller på annat sätt kontakta vederbörande och upplysa om att egendomen finns för avhämtande, något som ännu inte gjorts. Anledningen till de stora balanserna är den höga arbetsbelastningen och begränsade personalresurser. Årligen inkommer till enheten cirka 4 000 protokoll med varierande antal beslagspunkter. Av de nio personer som arbetar på enheten sysslar tre heltidsanställda handläggare med att expediera gods sedan beslag har hävts. Övriga på enheten, som huvudsakligen har andra uppgifter, hjälper ibland också till med det arbetet.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över vilka åtgärder som hade vidtagits med anledning av AA:s förfrågningar beträffande beslaget och anledningen till fördröjningen med att återställa godset till honom efter det att åklagaren hävt beslaget.

Vidare anmodades polismyndigheten att inkomma med upplysningar och yttrande över den till synes ansträngda arbetssituationen vid godsensheten och ange vilka åtgärder som myndigheten har för avsikt att vidta för att komma till rätta med de höga balanserna på enheten.

Polismyndigheten (dåvarande länspolismästaren DD) kom i juni 2006 in med ett remissvar enligt följande.

Upplysningar

Beslagsärendet

Den 16 maj 2005 verkställde inspektören BB, Polisområde Nordvästra Skåne, beslag av ett kassetband tillhörigt AA (ärendet K19490-05, beslagsliggaren PONV-01593-2005). Ärendet redovisades med förundersökningsprotokoll till Åklagarmyndigheten den 29 juni 2005.

Kammaråklagaren EE, Åklagarkammaren i Helsingborg, hävde beslaget av kassetbandet den 12 juli 2005 och antecknade samtidigt att kassetbandet skulle återlämnas till AA. Godsensheten vid Polisområde Nordvästra Skåne underrättades om åklagarens beslut.

Kassetbandet återställdes till AA först den 6 april 2006.

Upplysningar från BB

Inspektören BB har uppgett att hon samtalade med AA ett femtontal gånger efter det att hon redovisat utredningen till Åklagarkammaren i Helsingborg. Samtalen handlade om att AA var missnöjd med att åklagaren inte fullföljde ärendet och att han önskade återfå sitt kassetband. Utöver detta har BB mottagit en skrivelse från AA där han påpekar att han önskar besked om var och när han kan avhämta sitt kassetband.

BB har vidare uppgett att hon inte hade kännedom om att beslaget av kassetbandet var hävt utan att hon i stället, efter samtal med åklagaren, uppfattat att AA hade begärt överprövning av åklagarens beslut och att han av denna anledning ännu inte hade återfått kassetbandet.

Rutiner vid beslagsenheten

Polisområde Nordvästra Skåne har anfört följande beträffande rutinerna vid beslagsenheten vad gäller hävda beslag.

De ärenden som bedöms vara mest angelägna handläggs med prioritet medan övriga ärenden läggs i balans. Om rättsinnehavaren kontaktar godsensheten med önskemål om att återfå sin egendom behandlas detta regelmässigt så att det efterfrågade godset utlämnas omgående. I övriga ärenden skickas underrättelser till rättsinnehavarna i takt med att ärendena, med hänsyn till balansläget, blir föremål för handläggning.

Situationen på enheten är ansträngd med omkring 1 000 hävda beslag från åren 2004–2006 i balans. Omkring 700 - 800 av dessa ärenden avser gods som skall återlämnas till rättsinnehavarna.

Rättslig reglering

Av 27 kap. 8 § första stycket rättegångsbalken följer att ett beslag omedelbart skall hävas om det inte längre finns skäl för beslag.

Det finns i rättegångsbalken inte några särskilda bestämmelser om hur beslagtaget gods skall återställas. Den allmänt tillämpade rutinen är att den till vilket det beslagtagna skall lämnas ut underrättas om att beslaget har hävts och att godset kan avhämtas (Gunnel Lindberg, Straffprocessuella tvångsmedel, 2005, s. 437).

Bedömning

Hanteringen av AA:s begäran

Förklaringen till att kassetbandet inte återlämnades till AA när han begärde det synes vara att hans begäran inte kom att handläggas vid godsensheten.

Att så inte blev fallet kan endast förklaras med att BB hade missuppfattat situationen och var av uppfattningen att kassetbandet alltjämt var föremål för beslag. Det är polismyndighetens uppfattning att BB, som hade avslutat ärendet för sin del, borde ha hänvisat AA till antingen åklagaren för besked om huruvida beslaget var hävt eller inte eller till godsensheten för att få tillbaka sitt kassetband.

Att AA inte erhållit någon underrättelse från godsensheten om att beslaget var hävt har från polisområdets sida förklarats med den ansträngda arbetssituationen på enheten. Det är enligt polismyndigheten självfallet inte godtagbart att AA ännu åtta månader efter att beslaget hävts inte hade underrättats om att godset var tillgängligt för avhämtning.

Arbetssituationen vid godsensheten

Ledningen för Polisområde Nordvästra Skåne har uppgett att de under en längre tid försökt komma till rätta med situationen på godsensheten. Polisområdet har nu beslutat att under juni–augusti 2006 genomföra en särskild insats för att komma till rätta med problemen. Personalen på enheten kommer att förstärkas dels genom förflyttningar av personal inom polisområdet, dels med ett antal sommarvikarier. Det är polisområdets bedömning att en sådan förstärkning kommer att förbättra situationen avsevärt.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

När det först gäller AA:s klagomål mot beslutet att åtal inte har väckts i det aktuella ärendet vill jag nämna följande. JO:s granskning är av rättslig art och avser främst en kontroll av att myndigheterna har följt de regler som gäller för förfaran-

det. JO kan inte ändra eller upphäva ett beslut som en myndighet har fattat. Granskningen är inte heller avsedd att föregripa eller ersätta den prövning som kan eller har kunnat ske i ordinarie ordning. JO brukar således inte ta ställning till om ett beslut är riktigt i sak. Ett beslut att inleda eller lägga ned en förundersökning eller att väcka eller inte väcka åtal bygger på bedömningar, bl.a. av vilken bevisning det finns och vad man kan vänta sig få fram i undersökningen. I bedömningsfrågor kan man ha olika uppfattningar utan att någon av dem behöver vara felaktig. AA:s klagomål i denna del föranleder därför inte något ytterligare uttalande från min sida.

När det däremot gäller beslaget av kassetbandet ger polisens handläggning anledning till följande uttalanden från min sida.

I 27 kap. rättegångsbalken (RB) finns regler om beslag. Enligt 1 § första stycket får ett föremål som bl.a. skäligen kan antas ha betydelse för en brottsutredning tas i beslag. Om det inte längre finns skäl för beslaget skall det omedelbart hävas (8 § första stycket). Sedan ett beslag hävts skall det beslagtagna föremålet lämnas tillbaka. Enligt huvudregeln skall det lämnas till den från vilken det har tagits i beslag.

Av utredningen framgår att åklagaren hävde beslaget av AA:s kassetband i juli 2005 och att beslutet omgående kom polisens godsenshet tillhanda. Trots detta dröjde det ända till april 2006 – sedan JO kontaktat godsensheten – innan det ombesörjdes att kassetbandet återlämnades till AA. Ett så långt dröjsmål med en expediering av det här aktuella slaget är naturligtvis oacceptabelt. Redan under sommaren 2005 borde personalen på godsensheten ha underrättat AA om att han t.ex. kunde komma och hämta kassetbandet. – Vidare borde BB i samband med sina åtskilliga kontakter med AA själv ha tagit reda på vad som hade hänt med beslaget och informerat honom om detta eller åtminstone, som polismyndigheten anfört, hänvisat honom till antingen åklagaren för besked om huruvida beslaget var hävt eller inte eller till godsensheten för att få tillbaka sitt kassetband.

I ärendet har vidare kommit fram att arbetssituationen vid den aktuella godsensheten är mycket ansträngd. CC har redogjort för den höga arbetsbelastningen och bl.a. framhållit att det finns ett mycket stort antal ärenden med hävt gods från åren 2004–2006 som ännu inte har åtgärdats. I juni 2006 uppgav polismyndigheten i sitt remissyttrande att man under sommaren 2006 skulle genomföra en särskild insats, genom personalförstärkningar, för att komma till rätta med problemen vid enheten. Enligt polismyndighetens bedömning skulle detta förbättra arbetssituationen avsevärt.

Vid min inspektion av polisen i Helsingborg i maj 2007 kunde jag dock konstatera att det alltfjämt finns brister vad gäller polismyndighetens hantering av beslagsliggaren, t.ex. fanns det fortfarande ett mycket stort antal äldre oredovisade beslag (se punkten 7.3 i inspektionsprotokollet, dnr 2045-2007). Jag uttalade då att jag förutsätter att polismyndigheten snarast företar en granskning av beslagsliggaren och vidtar nödvändiga åtgärder. Jag finner därför nu inte skäl att vidare uttala mig i saken.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har anfört.